

TECHNIKA CYFROWA

WYKŁAD (16h – 4 spotkania po 4h)

LABORATORIUM (12h – 3 spotkania po 4h)

ZALICZENIE PRZEDMIOTU – ocena wagowa:

- pisemny test z wykładu – waga oceny 0.6 warunek uczestnictwa: zaliczone laboratorium
- praca w trakcie laboratoriów – waga oceny 0.4

(50%, 60%, 70%, 80%, 90% => dst, +dst, db, +db, bdb)

---

dr inż. Rafał SZYMANOWSKI

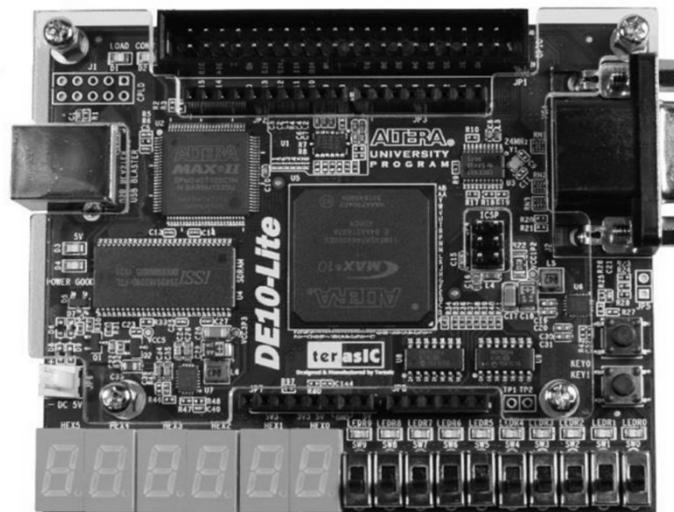
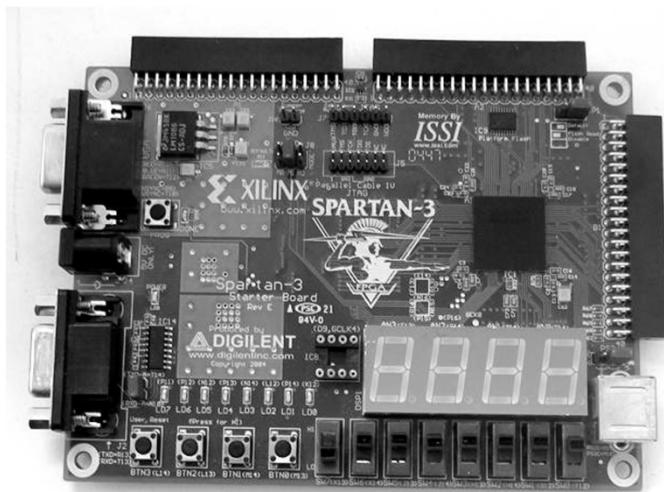
R.Szymanowski@wit.edu.pl

ZAGADNIENIA – cyfrowe układy logiczne

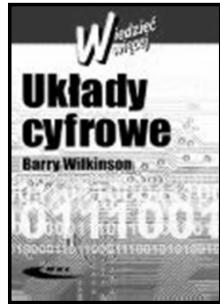
- 1) Kody.**
- 2) Algebra Boole'a dla sygnałów binarnych.**
- 3) Funkcje logiczne, formy boolowskie.**
- 4) Bramki logiczne.**
- 5) Synteza układów kombinacyjnych.**
- 6) Kombinacyjne bloki funkcjonalne.**
- 7) Układy arytmetyczne.**
- 8) Przerzutniki.**
- 9) Układy sekwencyjne.**
- 10) Synteza układów sekwencyjnych.**
- 11) Rejestry.**
- 12) Liczniki.**
- 13) Cyfrowe układów scalonych.**
- 14) Układy TTL i CMOS.**
- 15) Przerzutniki scalone.**
- 16) Pamięci scalone.**
- 17) Układy o programowalnej logice.**
- 18) Komputerowe systemy projektowe.**
- 19) VHDL – język opisu działania układu cyfrowego.**

LABORATORIUM – projekty... (FPGA, VHDL)

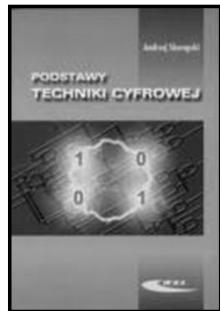
- 1) Układy kombinacyjne...
- 2) Układy synchroniczne...
- 3) Indywidualne projekciki...

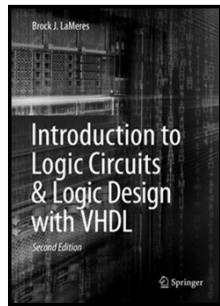
LITERATURA (uzupełniająca)

B. Wilkinson
Układy cyfrowe
WKŁ 2003, seria wydawnicza Wiedzieć więcej

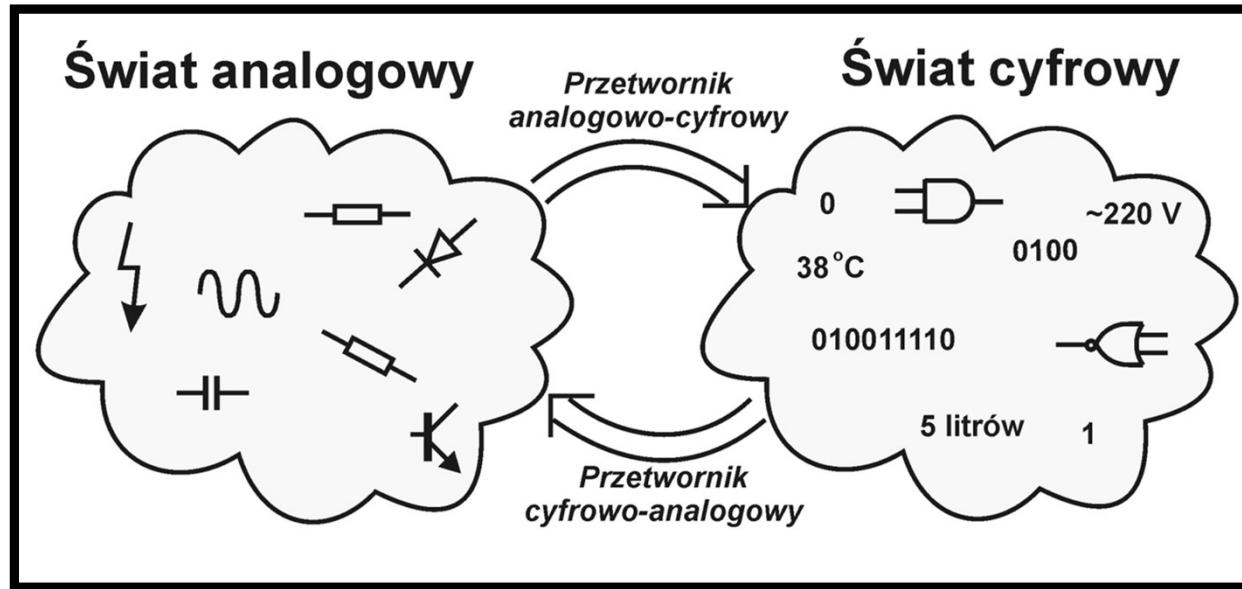
A. Skorupski
Podstawy techniki cyfrowej
WKŁ 2004

Brock J. LaMeres
Introduction to Logic Circuits & Logic Design with VHDL
Springer 2019, 2017

e-book: link.springer.com

TECHNIKA CYFROWA

ANALOGOWY ZAPIS INFORMACJI
wszystkie wartości wielkości fizycznych jakie tylko sobie wymyślimy

CYFROWY ZAPIS INFORMACJI
wartości wielkości fizycznych wyrażone tylko poprzez skończony
zakres liczbowy, które zapisane są w postaci kodów !

TECHNIKA CYFROWA

Świat cyfrowy → Świat „zer i jedynek”

Zastosowanie układów cyfrowych:

- Sterowanie
- Obliczenia

Zalety układów cyfrowych:

- Łatwość przechowywania informacji
- Duże szybkości transmisji
- Łatwość detekcji stanów logicznych (dwa napięcia elektryczne)
- Odporność na zakłócenia

TECHNIKA CYFROWA

Ogólnie w układach elektronicznych najłatwiej można rozpoznać dwie wykluczające się sytuacje:

układ włączony

układ wyłączony

Czyli jest napięcie albo go nie ma.

... lampa świeci lub jest wyłączona, bilet skasowany lub nie ...

**Ponadto w takim rozumowaniu działania nie ma sytuacji pośrednich.
Zawsze istnieje tylko jedna z dwóch sytuacji.**

TECHNIKA CYFROWA

Metody oznaczania dwóch stanów (sytuacji):

0 – stan zero

1 – stan jeden

L – *Low* – poziom L, poziom niski napięcia elektrycznego

H – *High* – poziom H, poziom wysokiego napięcia elektrycznego

CYFROWY ZAPIS INFORMACJI

**Jeżeli alfabet zawiera tylko dwa znaki to nosi on nazwę
*alfabetu dwójkowego (binarnego)***

$$B = \{ 0, 1 \}$$

Słowo dwójkowe o długości n = 1 to bit

Słowo dwójkowe o długości n = 8 to bajt

Słowo dwójkowe o długości n ma 2^n kombinacji

CYFROWY ZAPIS INFORMACJI – *Kody*

Kod – słowo (łańcuch znaków) oznaczające pewną informację

Kod naturalny – to kod pozycyjny, w którym każdy znak a_i ma przypisaną pozycję i , przy czym tej pozycji przyporządkowana jest waga $w_i = p^i$, gdzie p to podstawa kodu

Kod liczbowy – kod naturalny, którego słowa oznaczają liczby

CYFROWY ZAPIS INFORMACJI – *Kody liczbowe*

NATURALNY KOD DZIESIĘTNY

Podstawa: $p = 10$

Wagi: $w_0 = 1, w_1 = 10, w_2 = 100, w_3 = 1000, \dots, w_{n-1} = 10^{n-1}$

np.

$$2364 = 2 \cdot 1000 + 3 \cdot 100 + 6 \cdot 10 + 4 \cdot 1 \Rightarrow$$

$$a_3 = 2, a_2 = 3, a_1 = 6, a_0 = 4$$

CYFROWY ZAPIS INFORMACJI – *Kody liczbowe*

NATURALNY KOD DWÓJKOWY (BINARNY)

Podstawa: $p = 2$

Wagi: $w_0 = 1, w_1 = 2, w_2 = 4, w_3 = 8, \dots, w_{n-1} = 2^{n-1}$

np.

$101001 \Rightarrow$ odpowiada liczbie dziesiętnej 41, ponieważ:

$$1 \cdot 32 + 0 \cdot 16 + 1 \cdot 8 + 0 \cdot 4 + 0 \cdot 2 + 1 \cdot 1 = 41$$

Reprezentacja kodu dziesiętnego
w kodzie binarnym (4-bitowym)

Kod dziesiętny	Kod binarny
0	0000
1	0001
2	0010
3	0011
4	0100
5	0101
6	0110
7	0111
8	1000
9	1001
10	1010
11	1011
12	1100
13	1101
14	1110
15	1111

CYFROWY ZAPIS INFORMACJI – *Kody liczbowe*

KOD SZESTASTKOWY (hexadecimal)

Stosowany w celu skrócenia zapisu naturalnego kodu dwójkowego.

Znaki: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, A, B, C, D, E, F

gdzie A = 10_{10} , B = 11_{10} , C = 12_{10} , D = 13_{10} , E = 14_{10} , F = 15_{10} .

Każda „czwórka” bitów zamieniana jest jeden znak:

$100111000000010000110000_2 = 9C0430_{16}$

CYFROWY ZAPIS INFORMACJI – *Kody liczbowe*

NATURALNY KOD DWÓJKOWO-DZIESIĘTNY – kod *BCD*
(*BCD – Binary Coded Decimal*)

**Każda cyfra w kodzie dziesiętnym jest reprezentowana
przez 4-bitową liczbę dwójkową**

np. 2364 $\Rightarrow$ 0010 0011 0110 0100

CYFROWY ZAPIS INFORMACJI – *Kody liczbowe*

KOD GRAY'A

Sąsiednie słowa kodu różnią się tylko wartością jednego bitu

np.

dla dwóch zmiennych: 00, 01, 11, 10

dla trzech zmiennych: 000, 001, 011, 010, 110, 111, 101, 100

KOD ALFANUMERYCZNY ASCII

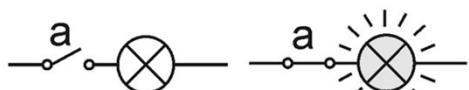
(*American Standard Code for Information Interchange*)

Siedmiobitowy kod alfanumeryczny ASCII
 ND – liczba dziesiętna, HEX – liczba szesnastkowa

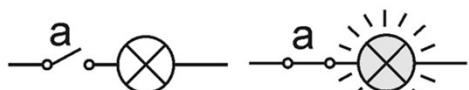
ND	HEX	Znak	ND	HEX	Znak	ND	HEX	Znak	ND	HEX	Znak
0	00		32	20	SP	64	40	@	96	60	`
1	01	☺	33	21	!	65	41	A	97	61	a
2	02	☻	34	22	"	66	42	B	98	62	b
3	03	♥	35	23	#	67	43	C	99	63	c
4	04	♦	36	24	\$	68	44	D	100	64	d
5	05	♣	37	25	%	69	45	E	101	65	e
6	06	♠	38	26	&	70	46	F	102	66	f
7	07	●	39	27	,	71	47	G	103	67	g
8	08	■	40	28	(	72	48	H	104	68	h
9	09	○	41	29	)	73	49	I	105	69	i
10	0A	□	42	2A	*	74	4A	J	106	6A	j
11	0B	♂	43	2B	+	75	4B	K	107	6B	k
12	0C	♀	44	2C	,	76	4C	L	108	6C	l
13	0D	♪	45	2D	-	77	4D	M	109	6D	m
14	0E	♫	46	2E	.	78	4E	N	110	6E	n
15	0F	☼	47	2F	/	79	4F	O	111	6F	o
16	10	►	48	30	0	80	50	P	112	70	p
17	11	◀	49	31	1	81	51	Q	113	71	q
18	12	↕	50	32	2	82	52	R	114	72	r
19	13	‼	51	33	3	83	53	S	115	73	s
20	14	¶	52	34	4	84	54	T	116	74	t
21	15	§	53	35	5	85	55	U	117	75	u
22	16	▬	54	36	6	86	56	V	118	76	v
23	17	▬	55	37	7	87	57	W	119	77	w
24	18	↑	56	38	8	88	58	X	120	78	x
25	19	↓	57	39	9	89	59	Y	121	79	y
26	1A	→	58	3A	:	90	5A	Z	122	7A	z
27	1B	←	59	3B	;	91	5B	[	123	7B	{
28	1C	„	60	3C	<	92	5C	\	124	7C	
29	1D	„	61	3D	=	93	5D	]	125	7D	}
30	1E	▲	62	3E	>	94	5E	^	126	7E	~
31	1F	▼	63	3F	?	95	5F	-	127	7F	DEL

UKŁADY CYFROWE → przełączanie, sterowanie...

$a = 0$

$a = 1$

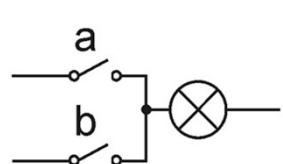

NOT

NIE

negacja

$a + b$

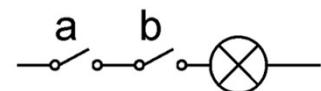

OR

LUB

suma

$a \cdot b$

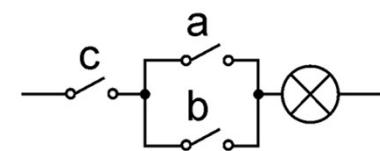
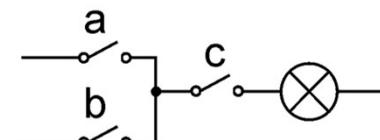

AND

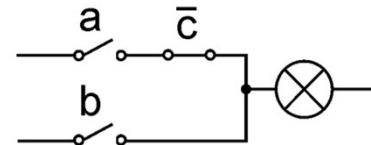
I

iloczyn

Np.: $(a + b) \cdot c = c(a + b)$

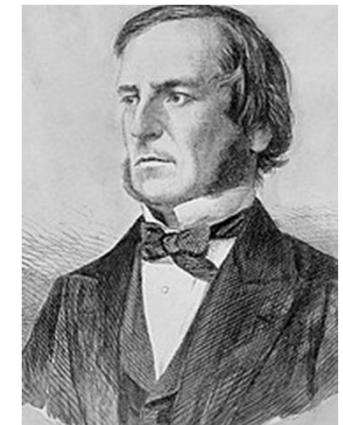
$(a \cdot \bar{c}) + b = a\bar{c} + b$

Kontrolka zamkniętych lub otwartych drzwi w samochodzie...

ALGEBRA BOOLE'A

George Boole (1815 – 1864) opracował algebrę dotyczącą logiki matematycznej w oparciu o rachunek zdań i teorię mnogości (zbiorów), które to mogą być prawdziwe lub fałszywe. Inne zdania nie istnieją.

Trzy operacje logiczne

KONIUNKCJA, iloczyn logiczny ($\wedge$) $\rightarrow p \wedge q$ czyli „*p i q*”

ALTERNATYWNA, suma logiczna ($\vee$) $\rightarrow p \vee q$ czyli „*p lub q*”

NEGACJA ($\neg$) $\rightarrow \neg q$ czyli „*nie q*”, „*nieprawda, że q*”

Algebra Boole'a → Shannon → zmienne binarne

W oparciu o algebrę Boole'a, w roku 1938 Shannon (1916-2001) sformułował algebrę dla zmiennych binarnych.

Trzy operacje: suma logiczna (+)
iloczyn logiczny (•)
negacja (' , $\bar{}$, /)

$\langle B, +, \cdot, ', 0, 1 \rangle$ gdzie $B = \{0, 1\}$

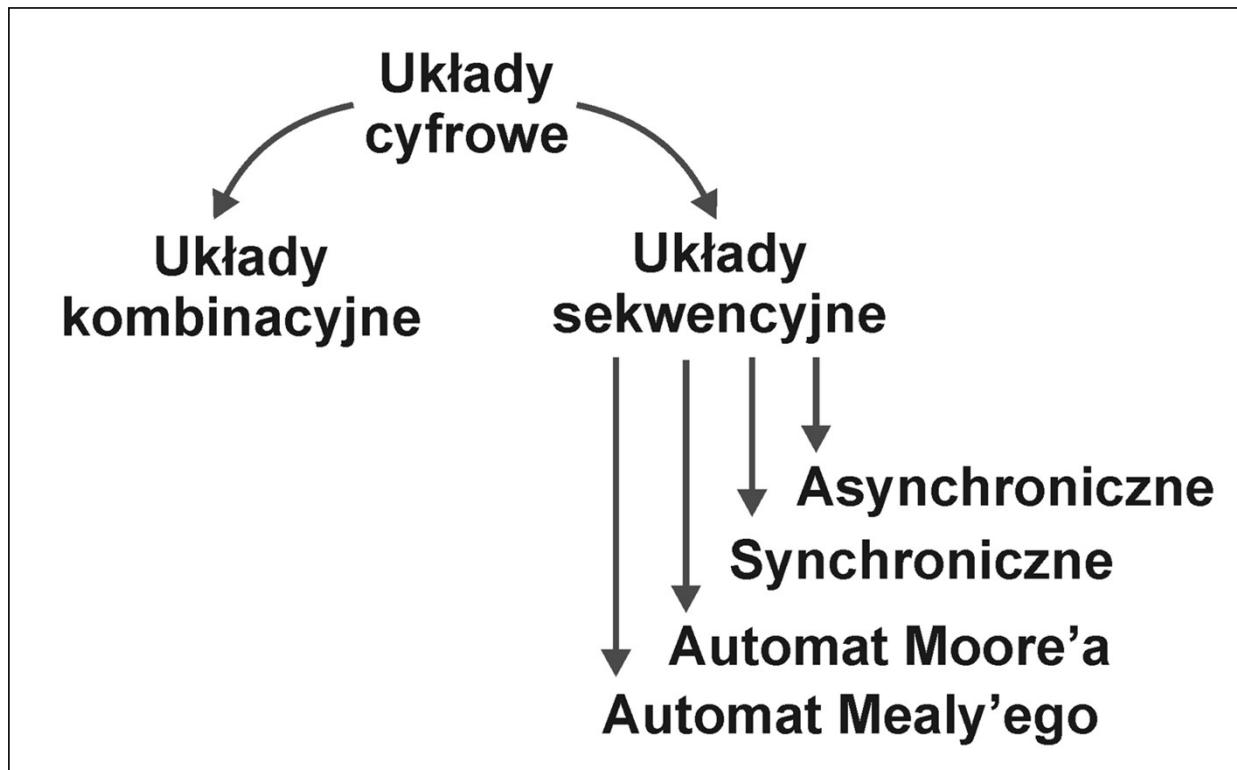
suma logiczna (dodawanie logiczne, lub, OR): $a + b$

iloczyn logiczny (mnożenie logiczne, i, AND): $a \cdot b$

negacja logiczna (dopełnienie, NOT): a' , $/a$, $\bar{a}$

UKŁADY CYFROWE

Podział...

UKŁADY KOMBINACYJNE

Układ kombinacyjny – układ cyfrowy realizujący poprzez swoje działanie n funkcji logicznych dla m sygnałów dwuwartościowych (0, 1)

UKŁADY KOMBINACYJNE

Do opisu działań logicznych wykonywanych przez układ kombinacyjny stosujemy algebrę Boole'a, która określa trzy podstawowe operacje logiczne:

negacja

x	$f(x) = \bar{x}$
0	1
1	0

suma logiczna

x_1	x_0	$f(x) = x_1 + x_0$
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	1

iloczyn logiczny

x_1	x_0	$f(x) = x_1 \cdot x_0$
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	1

UKŁADY KOMBINACYJNE

Ponadto operacje logiczne sumy i iloczynu mają następujące tożsamości:

1. $x + 0 = x$
2. $x + 1 = 1$
3. $x \cdot 0 = 0$
4. $x \cdot 1 = x$
5. $x + x = x$
6. $x + \bar{x} = 1$
7. $x \cdot x = x$
8. $x \cdot \bar{x} = 0$

UKŁADY KOMBINACYJNE

oraz prawa:

sklejania

$$\mathbf{X}_1 \mathbf{X}_2 + \mathbf{X}_1 \overline{\mathbf{X}}_2 = \mathbf{X}_1$$

rozdzielczości

$$\mathbf{X}_1(\mathbf{X}_2 + \mathbf{X}_3) = \mathbf{X}_1 \mathbf{X}_2 + \mathbf{X}_1 \mathbf{X}_3$$

$$\mathbf{X}_1 + \mathbf{X}_2 \mathbf{X}_3 = (\mathbf{X}_1 + \mathbf{X}_2)(\mathbf{X}_1 + \mathbf{X}_3)$$

pochłaniania

$$\mathbf{X}_1(\mathbf{X}_1 + \mathbf{X}_2) = \mathbf{X}_1$$

$$\mathbf{X}_1 + \mathbf{X}_1 \mathbf{X}_2 = \mathbf{X}_1$$

de Morgana

$$\overline{\mathbf{X}_1 \mathbf{X}_2} = \overline{\mathbf{X}_1} + \overline{\mathbf{X}_2}$$

$$\overline{\mathbf{X}_1 + \mathbf{X}_2} = \overline{\mathbf{X}_1} \overline{\mathbf{X}_2}$$

UKŁADY KOMBINACYJNE

Metody opisu działania układów kombinacyjnych

1. tablica zależności, tablica prawdy, tablica wartości funkcji logicznej

x_2	x_1	x_0	y
0	0	0	0
0	0	1	0
0	1	0	1
0	1	1	1
1	0	0	0
1	0	1	0
1	1	0	0
1	1	1	1

x_1	x_0	y_1	y_0
0	0	0	0
0	1	0	1
1	0	1	0
1	1	1	1

UKŁADY KOMBINACYJNE

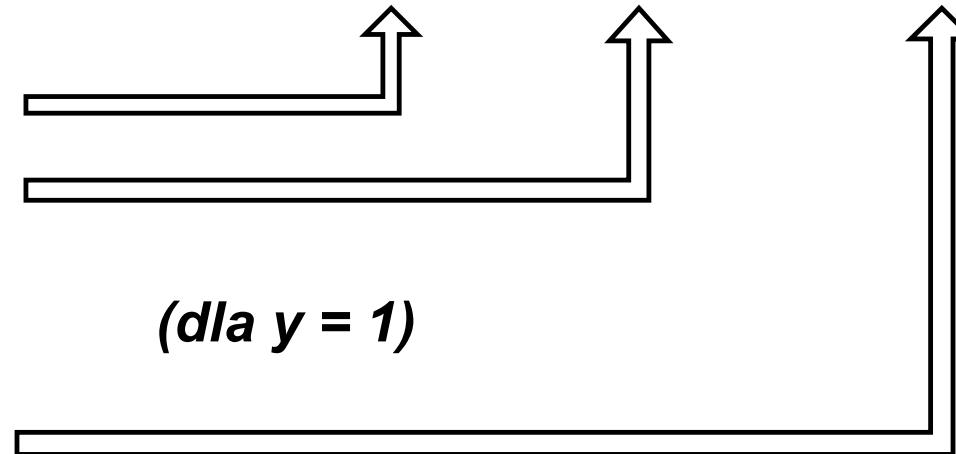
Metody opisu działania układów kombinacyjnych – cd.

2. kanoniczny zapis funkcji logicznej

Kanoniczna postać sumacyjna

x_2	x_1	x_0	y
0	0	0	0
0	0	1	0
0	1	0	1
0	1	1	1
1	0	0	0
1	0	1	0
1	1	0	0
1	1	1	1

$$y = \bar{x}_2 x_1 \bar{x}_0 + \bar{x}_2 x_1 x_0 + x_2 x_1 x_0$$

UKŁADY KOMBINACYJNE

Metody opisu działania układów kombinacyjnych – cd.

2. kanoniczny zapis funkcji logicznej – cd.

x_2	x_1	x_0	y
0	0	0	0
0	0	1	0
0	1	0	1
0	1	1	1
1	0	0	0
1	0	1	0
1	1	0	0
1	1	1	1

Kanoniczna postać iloczynowa

$$\begin{aligned}y = & (x_2 + x_1 + x_0)(x_2 + x_1 + \bar{x}_0) \\& (\bar{x}_2 + x_1 + x_0)(\bar{x}_2 + x_1 + \bar{x}_0) \\& (\bar{x}_2 + \bar{x}_1 + x_0)\end{aligned}$$

(dla $y = 0$)

UKŁADY KOMBINACYJNE

Metody opisu działania układów kombinacyjnych – cd.

3. zbiory iloczynów i sum

Zbiór sum (dla $y = 1$)

x_2	x_1	x_0	y
0	0	0	0
0	0	1	0
0	1	0	1
0	1	1	1
1	0	0	0
1	0	1	0
1	1	0	0
1	1	1	1

$$y = \sum (010, 011, 111)x_2x_1x_0$$

$$T_3 = \{ 010, 011, 111 \} \quad / T - \text{True} /$$

Zbiór iloczynów (dla $y = 0$)

$$y = \prod (000, 001, 100, 101, 110)x_2x_1x_0$$

$$F_3 = \{ 000, 001, 100, 101, 110 \} \quad / F - \text{False} /$$

UKŁADY KOMBINACYJNE

Metody opisu działania układów kombinacyjnych – cd.

4. dziesiętna postać zbiorów iloczynów i sum

Zbiór sum (dla $y = 1$)

x_2	x_1	x_0	y
0	0	0	0
0	0	1	0
0	1	0	1
0	1	1	1
1	0	0	0
1	0	1	0
1	1	0	0
1	1	1	1

$$y = \sum (2, 3, 7)x_2x_1x_0$$

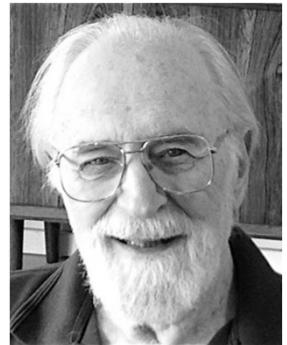
$$T_3 = \{ 2, 3, 7 \}$$

Zbiór iloczynów (dla $y = 0$)

$$y = \prod (0, 1, 4, 5, 6)x_2x_1x_0$$

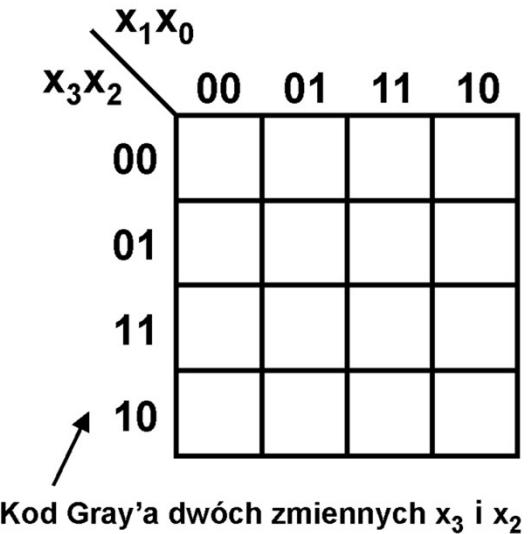
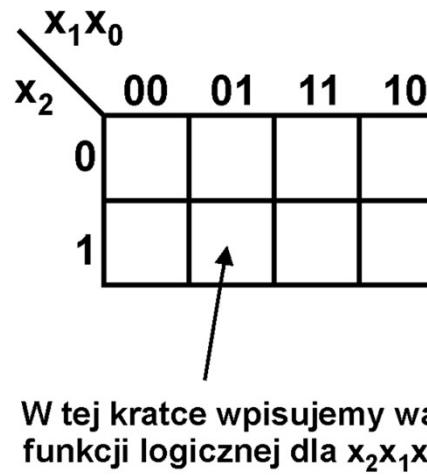
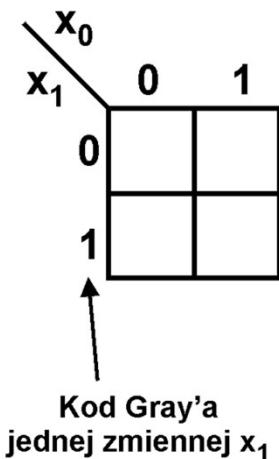
$$F_3 = \{ 0, 1, 4, 5, 6 \}$$

UKŁADY KOMBINACYJNE

Metody opisu działania układów kombinacyjnych – cd.

5. siatka Karnaugh (1950)

Liczba kratek jest równa 2^n
(n – liczba sygnałów wejściowych)

UKŁADY KOMBINACYJNE

Metody opisu działania układów kombinacyjnych – cd.

5. siatka Karnaugh – cd.

x_0	0	1
0	0	1
1	2	3

x_1x_0	00	01	11	10
0	0	1	3	2
1	4	5	7	6

x_1x_0	00	01	11	10
00	0	1	3	2
01	4	5	7	6
11	12	13	15	14
10	8	9	11	10

Oznaczenie:

$$x' \mapsto 0$$

$$x \mapsto 1$$

$$x'_3 x'_2 x'_1 x'_0 \mapsto 0000_2 \mapsto 0_{10}$$

$$x'_3 x'_2 x'_1 x_0 \mapsto 0001_2 \mapsto 1_{10}$$

...

$$x_3 x_2 x'_1 x'_0 \mapsto 1100_2 \mapsto 12_{10}$$

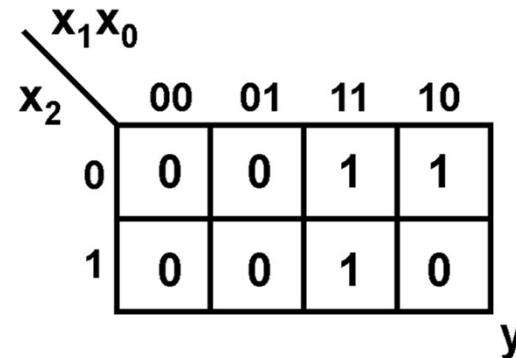
...

UKŁADY KOMBINACYJNE

Metody opisu działania układów kombinacyjnych – cd.

5. siatka Karnaugh – cd.

x_2 x_1 x_0	y
0 0 0	0
0 0 1	0
0 1 0	1
0 1 1	1
1 0 0	0
1 0 1	0
1 1 0	0
1 1 1	1

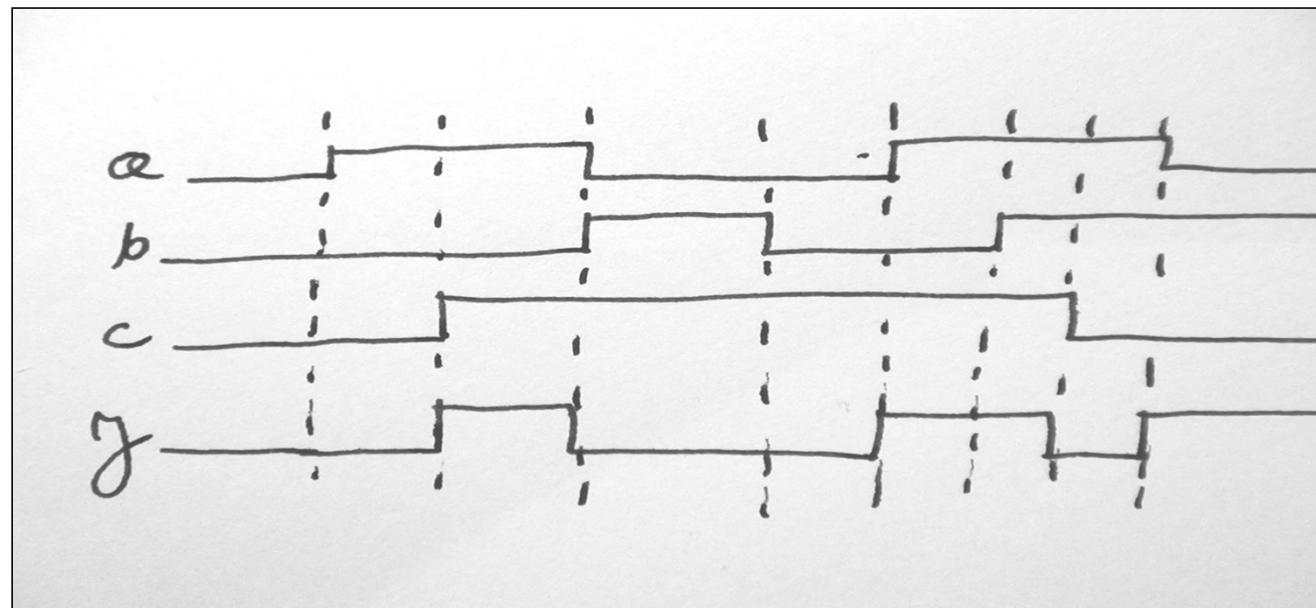

Zapis funkcji y w postaci tablicy prawdy i siatki Karnaugh

UKŁADY KOMBINACYJNE

Metody opisu działania układów kombinacyjnych – cd.

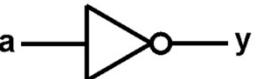
6. przebiegi czasowe sygnałów

W zakresie stałych wartości sygnałów wejściowych
określamy wartości sygnałów wyjściowych

UKŁADY KOMBINACYJNE

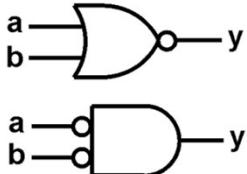
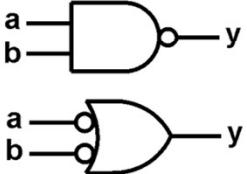
Bramki logiczne – podstawowe elementy elektroniki cyfrowej

Nazwa bramki	Symbol graficzny	Funkcja logiczna	Tablica prawdy															
Suma (OR)		$y = a + b$	<table><tr><td>a</td><td>b</td><td>y</td></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr></table>	a	b	y	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1
a	b	y																
0	0	0																
0	1	1																
1	0	1																
1	1	1																
Iloczyn (AND)		$y = a \cdot b$	<table><tr><td>a</td><td>b</td><td>y</td></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>0</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>1</td><td>1</td><td>1</td></tr></table>	a	b	y	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1
a	b	y																
0	0	0																
0	1	0																
1	0	0																
1	1	1																
Negacja (NOT)		$y = \bar{x}$	<table><tr><td>a</td><td>y</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td></tr></table>	a	y	0	1	1	0									
a	y																	
0	1																	
1	0																	

UKŁADY KOMBINACYJNE

Bramki logiczne – cd.

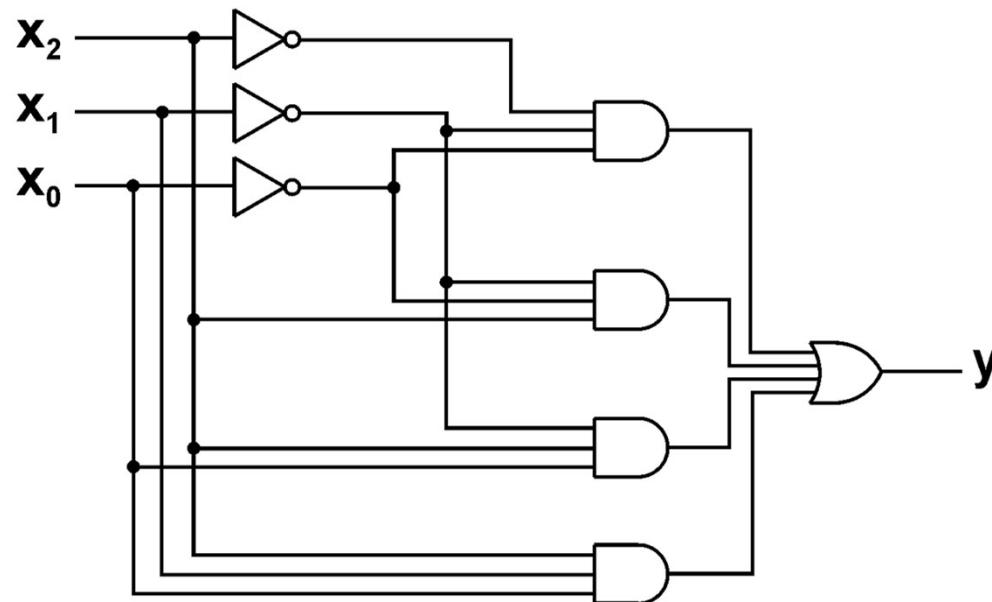
Bramki uniwersalne

Nazwa bramki	Symbol graficzny	Funkcja logiczna	Tablica prawdy															
Negacja sumy (NOR)		$y = \overline{a + b} = \overline{a}\overline{b}$	<table border="1"><tr><td>a</td><td>b</td><td>y</td></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>0</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>1</td><td>1</td><td>0</td></tr></table>	a	b	y	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	0
a	b	y																
0	0	1																
0	1	0																
1	0	0																
1	1	0																
Negacja iloczynu (NAND)		$y = \overline{a b} = \overline{a} + \overline{b}$	<table border="1"><tr><td>a</td><td>b</td><td>y</td></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>1</td><td>0</td></tr></table>	a	b	y	0	0	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0
a	b	y																
0	0	1																
0	1	1																
1	0	1																
1	1	0																
Suma modulo 2 (XOR)		$y = a\overline{b} + \overline{a}b = a \oplus b$	<table border="1"><tr><td>a</td><td>b</td><td>y</td></tr><tr><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>0</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>0</td><td>1</td></tr><tr><td>1</td><td>1</td><td>0</td></tr></table>	a	b	y	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0
a	b	y																
0	0	0																
0	1	1																
1	0	1																
1	1	0																

Bramki logiczne – układ kombinacyjny

Np.: $T_3 = \{0, 4, 5, 7\}$

$$y = x'_2 x'_1 x'_0 + x_2 x'_1 x'_0 + x_2 x'_1 x_0 + x_2 x_1 x_0 \quad (\text{postać kanoniczna funkcji logicznej})$$

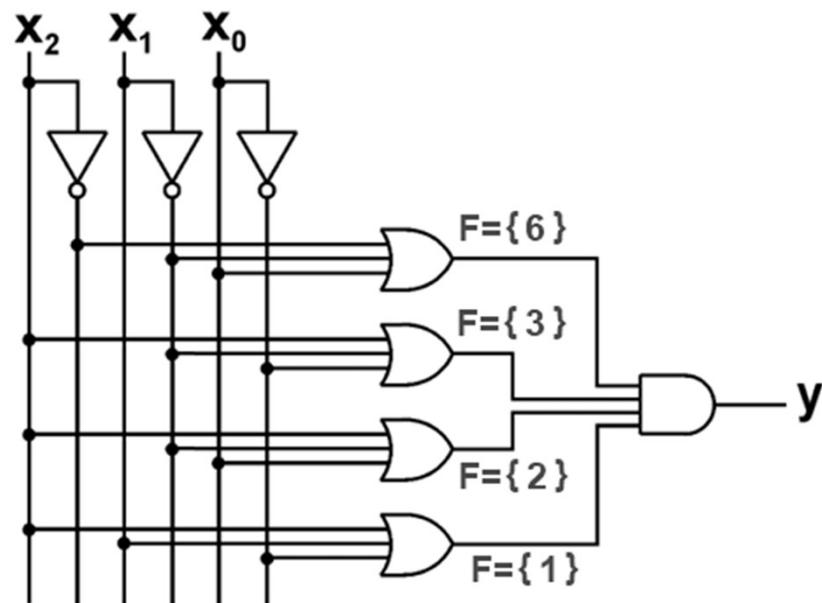
Rysujemy wejścia z lewej strony a wyjścia z prawej strony schematu!

Bramki logiczne – układ kombinacyjny

Np.: $T_3 = \{0, 4, 5, 7\} \Rightarrow F_3 = \{1, 2, 3, 6\}$

$$y = (x_2 + x_1 + x'_0)(x_2 + x'_1 + x_0)(x_2 + x'_1 + x'_0)(x'_2 + x'_1 + x_0)$$

(postać kanoniczna funkcji logicznej)

UKŁADY KOMBINACYJNE

Minimalizacja funkcji logicznych

Celem minimalizacji jest zmniejszenie liczby bramek.

Stosujemy metodę w oparciu o prawo sklejania algebry Boole'a:

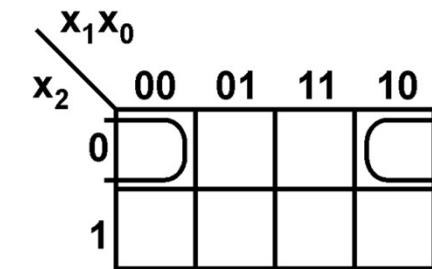
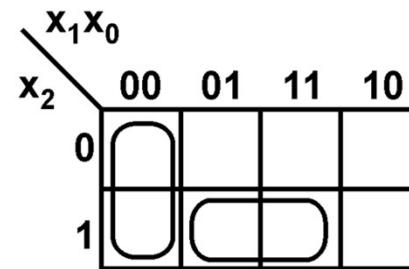
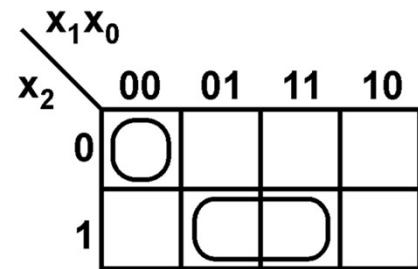
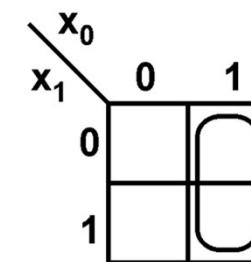
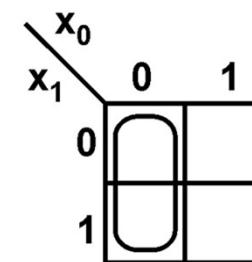
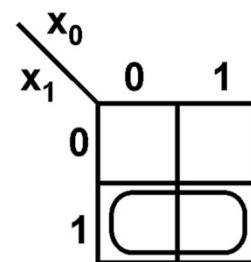
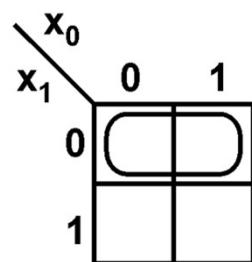
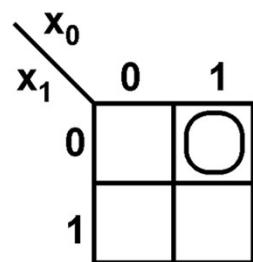
$$x_1 x_2 + x_1 \bar{x}_2 = x_1(x_2 + \bar{x}_2) = x_1$$

> Siatki Karnaugh

Sklejamy (zakreślamy) taką liczbę kratek, która jest potągą liczby 2, czyli 1, 2, 4, 8, 16, 32, itd.

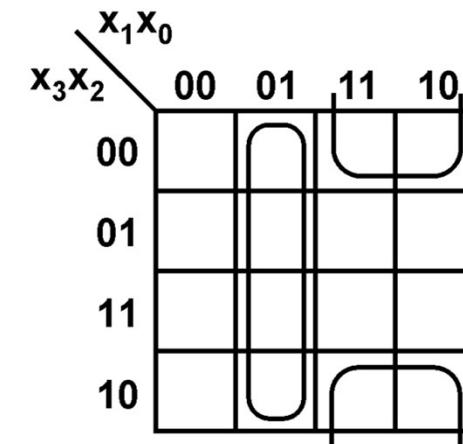
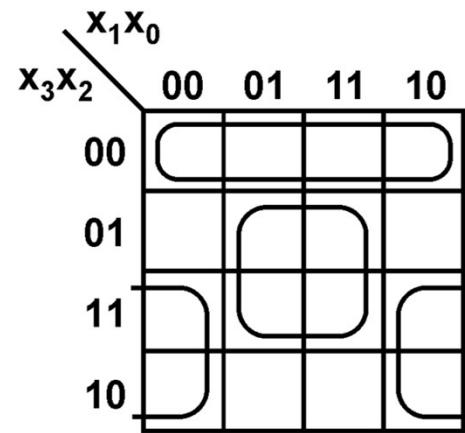
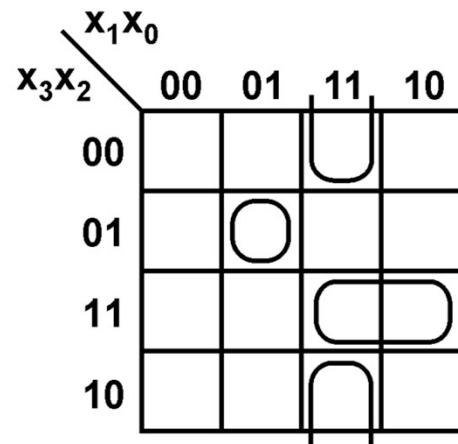
UKŁADY KOMBINACYJNE

Minimalizacja funkcji logicznych – cd.

UKŁADY KOMBINACYJNE

Minimalizacja funkcji logicznych – cd.

UKŁADY KOMBINACYJNE

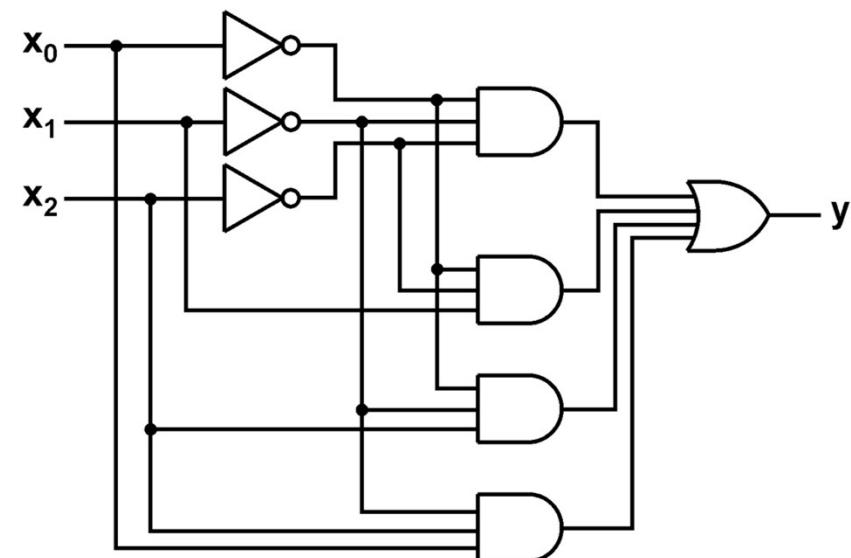
Przykład

Dana jest funkcja logiczna $y = \sum(0, 2, 4, 5)x_2x_1x_0$

Postać sumacyjna (bez minimalizacji)

	x ₁ x ₀	00	01	11	10
x ₂	0	1	0	0	1
	1	1	1	0	0

$$\begin{aligned}y &= \bar{x}_2 \bar{x}_1 \bar{x}_0 + \bar{x}_2 x_1 \bar{x}_0 \\&+ x_2 \bar{x}_1 \bar{x}_0 + x_2 \bar{x}_1 x_0\end{aligned}$$

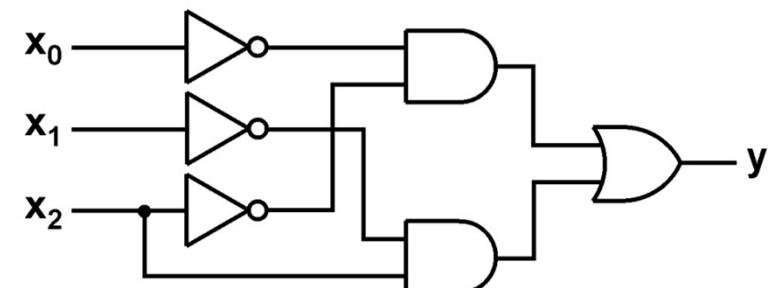
UKŁADY KOMBINACYJNE

Przykład – cd.

Minimalizacja „siatką Karnaugh”

		$x_1 x_0$	00	01	11	10	$\bar{x}_2 \bar{x}_0$
		x_2	0	0	0	1	
x_2	0	1	0	0	0	1	$x_2 \bar{x}_1$
	1	1	1	0	0	0	
						y	

$$y = \bar{x}_2 \bar{x}_0 + x_2 \bar{x}_1$$

UKŁADY KOMBINACYJNE

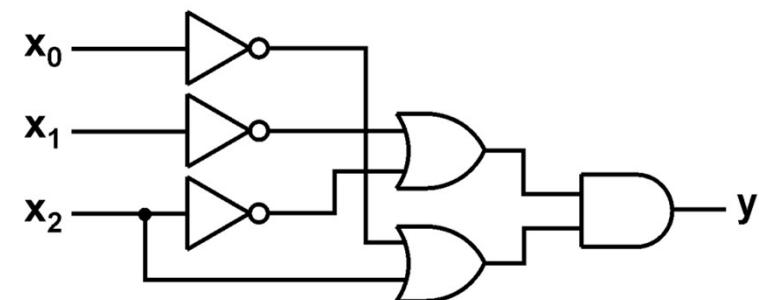
Przykład – cd.

Minimalizacja „siatką Karnaugh”

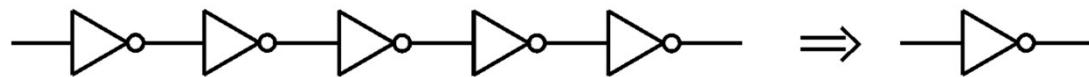
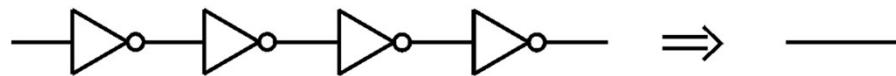
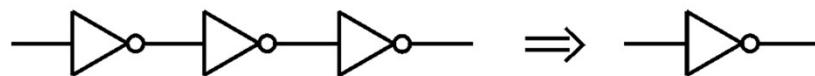
		x_1x_0		
		00	01	11
x_2	0	1	0	0
	1	1	1	0
				y

Diagram of a Karnaugh map for a logic function. The columns are labeled x_1x_0 and the rows are labeled x_2 . The cells are labeled with binary values: (00, 0) at (0,0), (01, 0) at (0,1), (11, 0) at (1,0), (10, 1) at (1,1). Two groups of adjacent cells are circled: one in the top row (00, 01) and one in the bottom row (11, 10). Lines point from these circles to the minterms $x_2 + \bar{x}_0$ and $\bar{x}_2 + \bar{x}_1$ respectively.

$$y = (x_2 + \bar{x}_0)(\bar{x}_2 + \bar{x}_1)$$

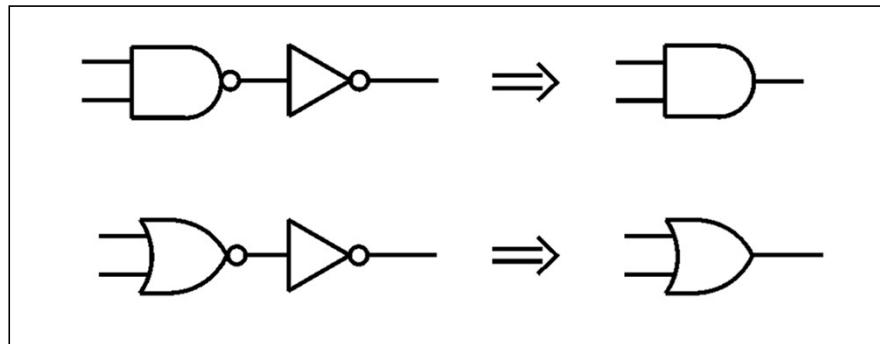
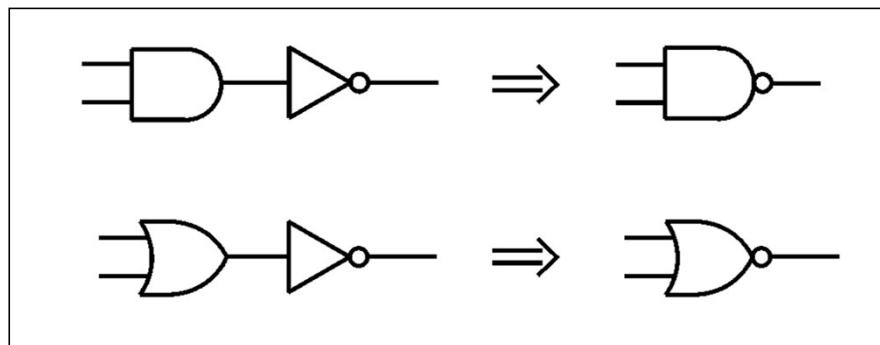
Bramka logiczna NOT

nieparzysta liczba negacji → to pojedyncza negacja

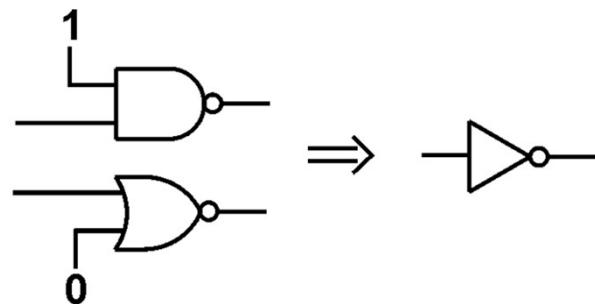
parzysta liczba negacji → to brak negacji

Bramki logiczne NAND i NOR

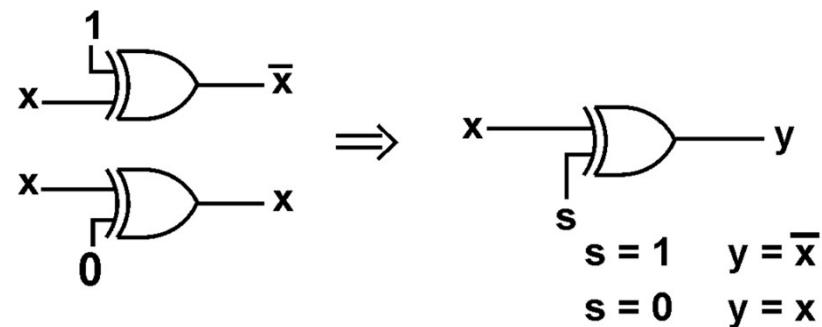

Bramki logiczne jako negatory

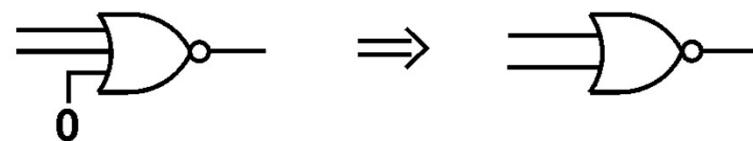
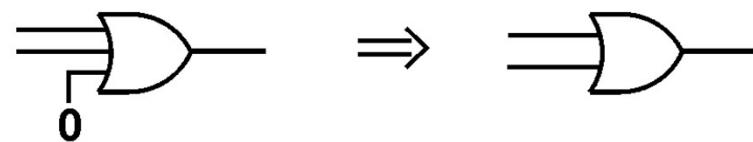
Negacja z bramek NAND i NOR

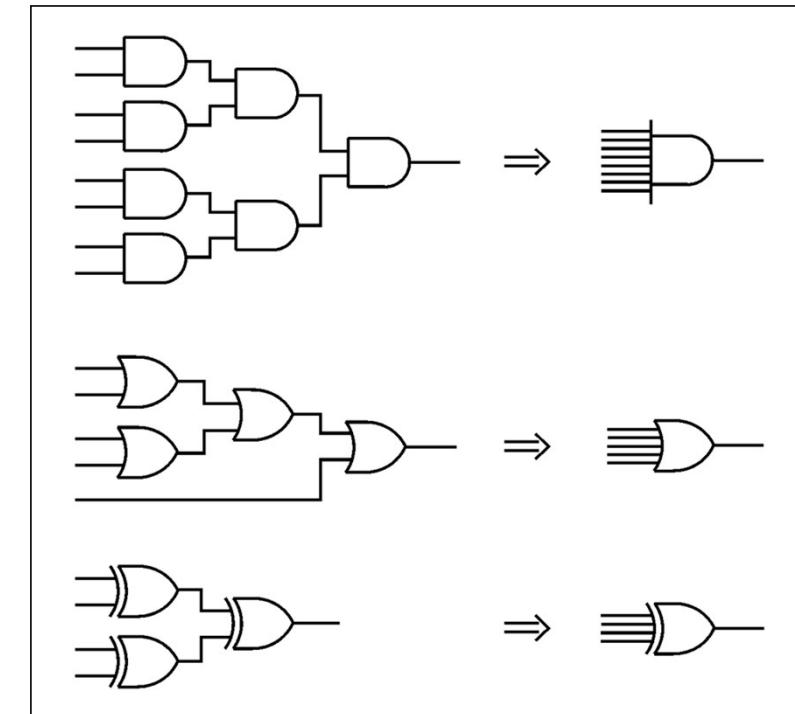
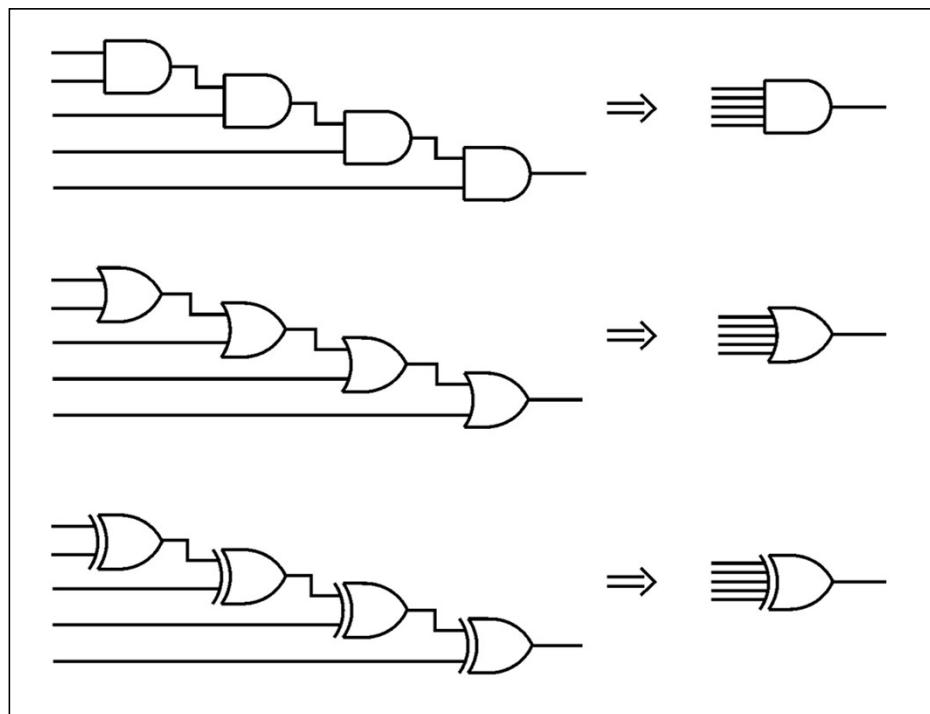
Bramka XOR jako sterowana negacja

Bramki logiczne – nie używane wejścia

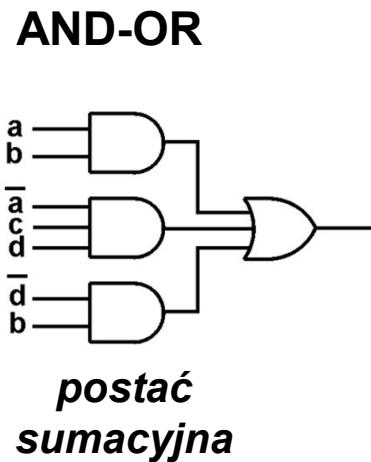

Bramki logiczne – zwiększenie liczby wejść funkcji AND, OR i XOR przy użyciu bramek dwuwejściowych

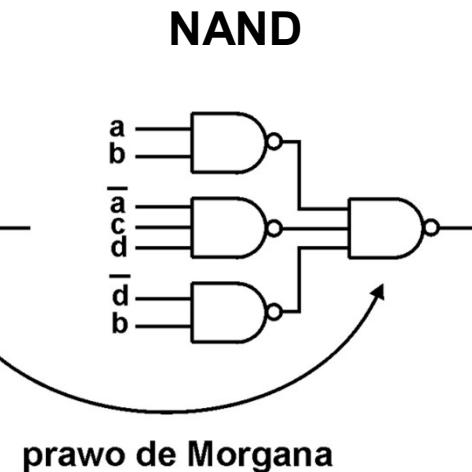

Bramki logiczne

Układy **AND-OR** można zamienić na równoważne struktury zrealizowane tylko z bramek **NAND**

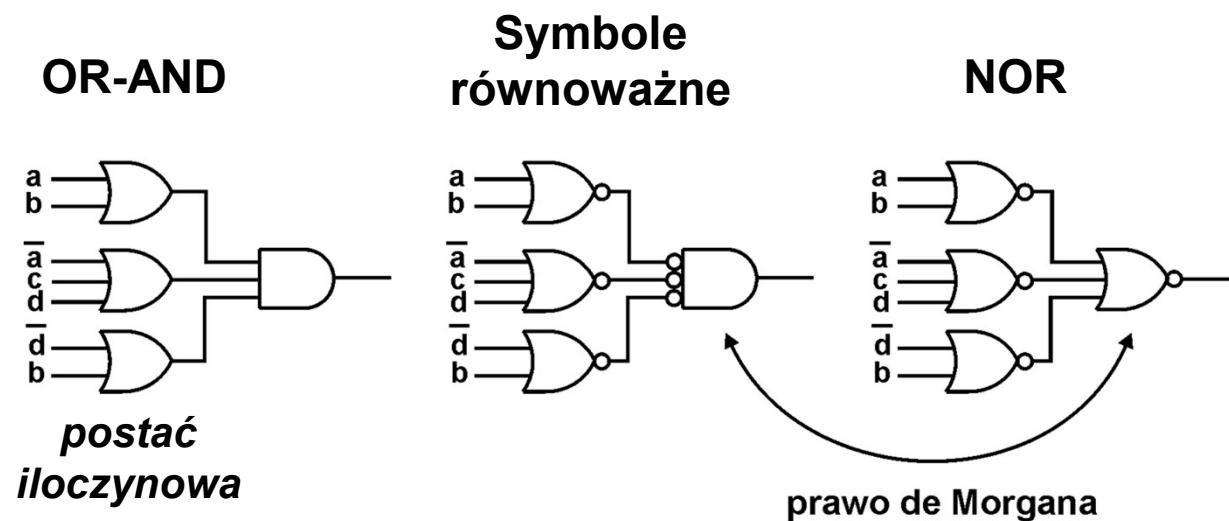
Symbole równoważne

NAND

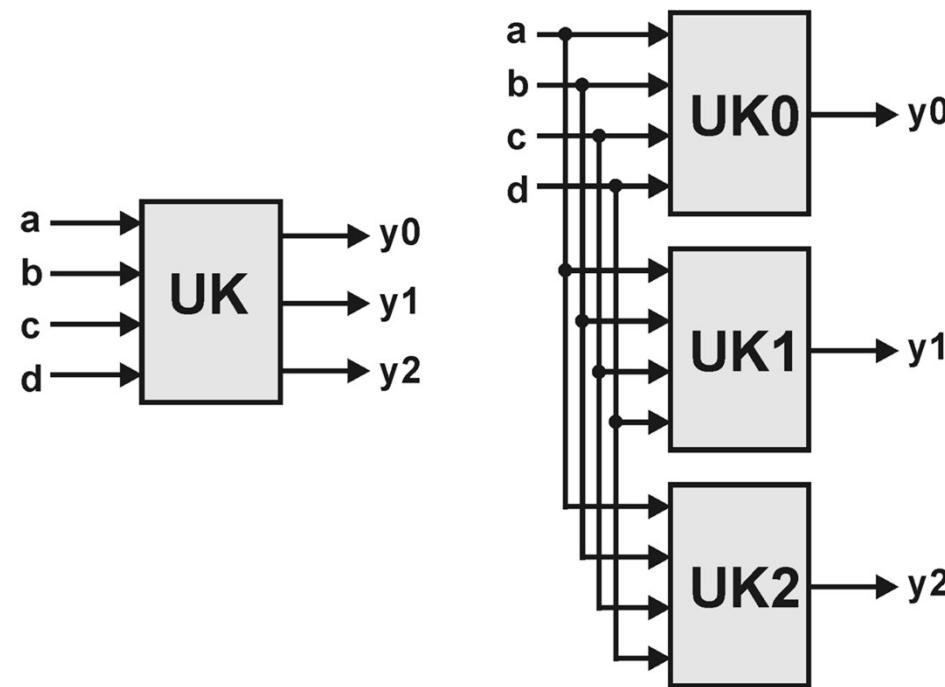
Bramki logiczne

Układy **OR-AND** można zamienić na równoważne struktury zrealizowane tylko z bramek **NOR**

UKŁADY WIELOWYJŚCIOWE

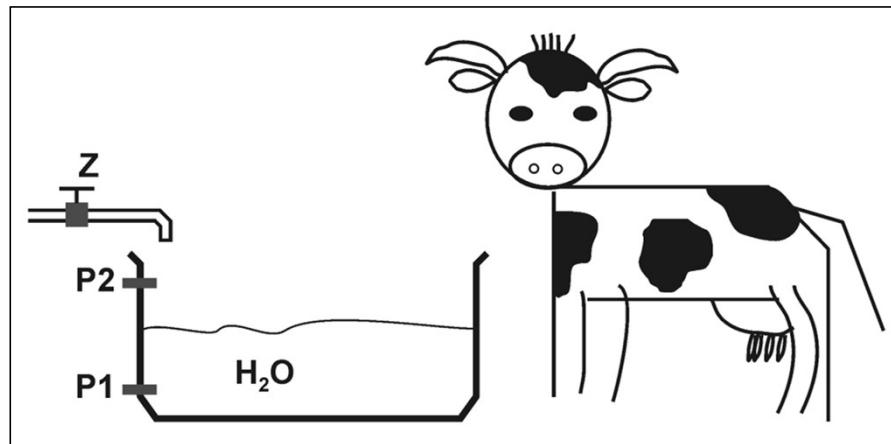
Należy wykonać syntezę dla każdego wyjścia osobno.

PRZYKŁAD SYNTEZY

KROWODOPÓJ – nalewanie wody do koryta gdy jej poziom jest niski, koniec nalewania gdy poziom wody osiągnie odpowiednią wartość...

P1, P2 – czujniki poziomu wody
Z – zawór

Stany układu:

$P1=0$ – woda poniżej P1

$P1=1$ – woda powyżej P1

$P2=0$ – woda poniżej P2

$P2=1$ – woda powyżej P2

$Z=0$ – zawór zamknięty

$Z=1$ – zawór otwarty

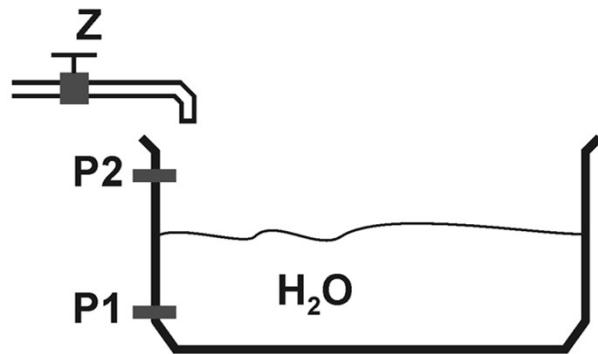
Możliwe sytuacje → Działanie:

$P1=0, P2=0$ – woda poniżej $P1 \rightarrow$ nalewanie wody $Z=1$

$P1=1, P2=0$ – woda pomiędzy $P1$ a $P2 \rightarrow$ nalewanie wody gdy koryto było puste ($Z=1$)
albo woda była nalana do pełna ($Z=0$)

$P1=1, P2=1$ – pełne koryto $\rightarrow$ koniec nalewania, zmykamy zawór $Z=0$

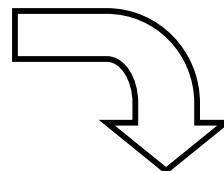
$P1=0, P2=1$ – sytuacja nie możliwa! $\rightarrow$ brak reakcji układu sterującego

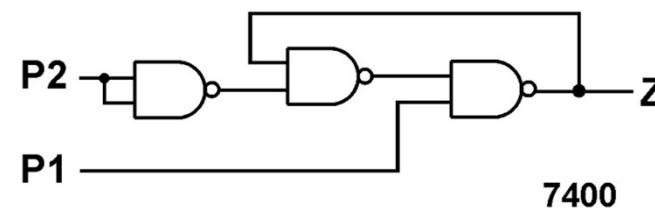
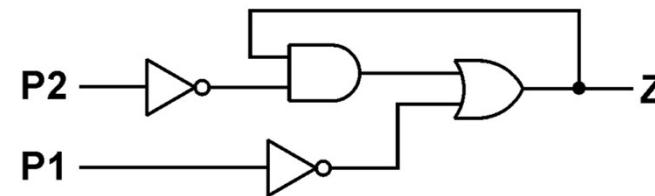
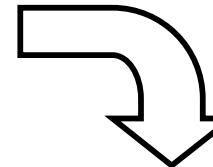
		P2	P1	
		00	01	11
Z	0	1	0	0
	1	1	1	0
		—		Z

„—” oznacza dowolny stan logiczny

Z	P2 P1	00	01	11	10
0		1	0	0	-
1		1	1	0	-

$$Z = Z \cdot \overline{P2} + \overline{P1}$$

7400